

SKI HISTORIE- LAG

Kalender 1994

FORSIDEN:

Høibråten i Gjedsjø

Gamlehuset på gården Høibråten på slutten av det forrige århundre. Huset står der fortsatt, men er helt ugjenkjennelig etter flere om- og påbygninger. Treet er borte, dammen fylt igjen, men grunnfjellet som stikker opp, ligger fortsatt på tunet.

Høibråten ble skilt ut fra Gjedsjø gård i 1911 som bruks nr. 6. Magnus (f.1862) og Stina (f.1865) kom fra Sundås i Spydeberg. De bodde en stund på Brantenborg (ved Eikjol) før de kom til Høibråten ca.1890. På bildet er fire av syv barn med samt hans søster Lina.

Fotograf: N. Skarpmon

Bilde nr.: 213-164:17

Kråkstad Sangforenings skirenn ved Kråkstad skole 1925

Fra venstre: Thor Kraugerud, Antonie Nordby, Gullborg Dalbo, Borghild Mørk, ? , Anna Grydeland, Marit Dingstad, Synnøve Dingstad, Margit Opsand, Lalla Mørk.

Bilde nr.: 213-215:26

Utdrag av K. Vilh. Amundsen: «Skiløpning. Kapittel XI, Antræk.»

Kristiania, 1924.

Skidragten bør være praktisk, pen og ledig samt varm nok. Benklærne bør for turskiløpning og i langrend helst være knæbukser, som skal være vide over knærne saa de ikke strammer, selv naar knæet er sterkt bøiet. I hopløp

tar langbukser sig bedre ut end knæbenklær, NB! naar de er godt strukket nedi støvlene saa de ikke poser ved knærne. Som lægbeklædning i forbindelse med knæbukser kan brukes sportsstrømper, snesokker, gamascher eller puttees. Upraktiske og hæslige er de stive lær-leggins, som skiløpere skulde helt overlate til ryttere og chauffører. Ingen skiløper med agtelse for sig selv, sit utseende og velbefinnende, optræder med pelslue eller chauffør-lue paa ski.

Om damers antrekk sier boken ingenting, enda det første offisielle dame-skirenn ble arrangert i 1893.

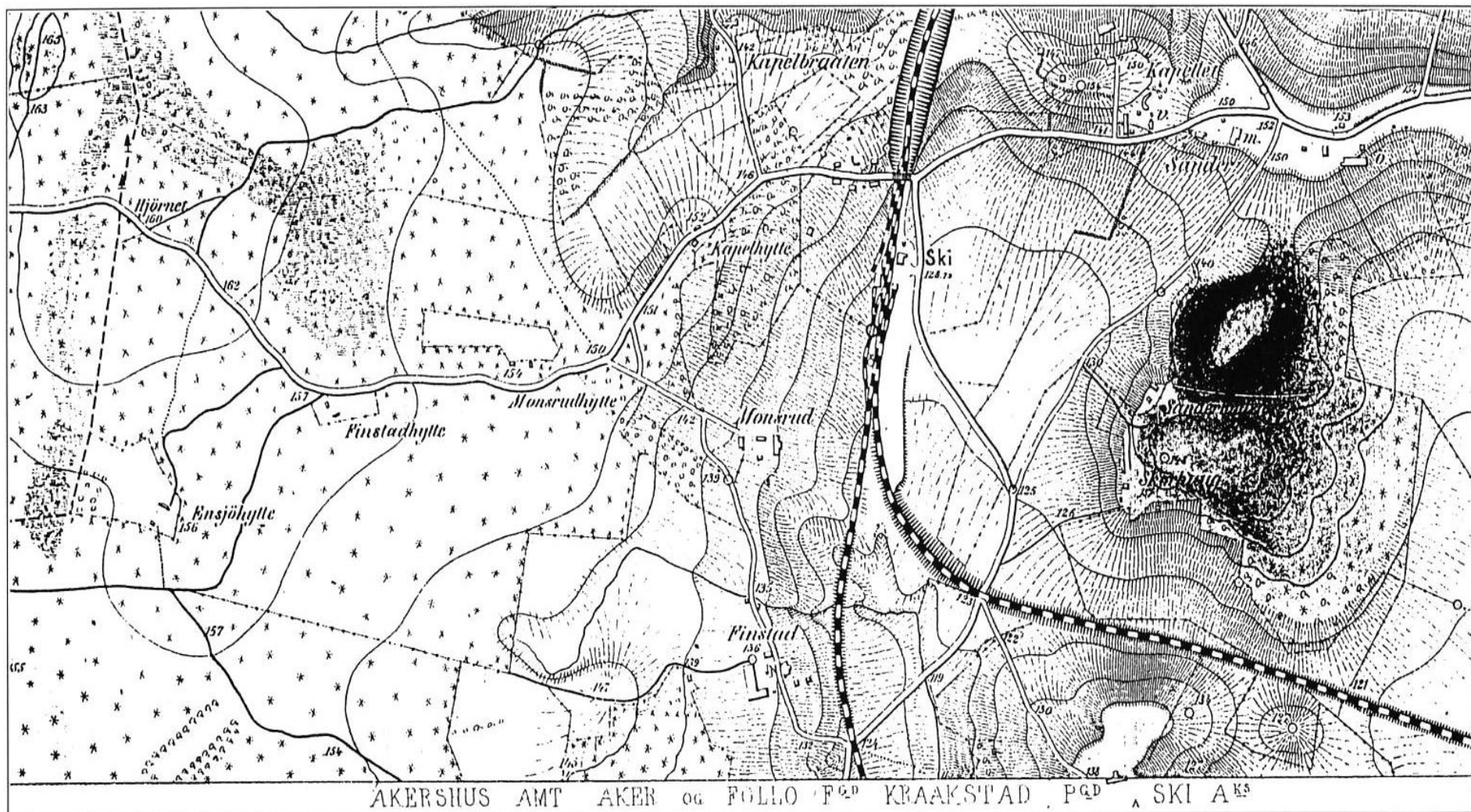

Moteriktig skiantrekk

Denne unge herremannen, som er iført helt moteriktig skiantrekk fra året 1925, var en kjent kråksting. Anton Schou, f. 1901, var i sin tid en meget habil skiløper og vant en lang rekke premier, særlig i hopprenn. Han gjorde seg gjeldende ikke bare som aktiv idrettsmann, men var også i mange år før krigen formann i Kråkstad Idrettslag.

Bildet er tatt hjemme på Vestre Midtsem, og foranledningen var kanskje nye hoppski? Tidens store navn innen hoppporten var Thorleif Haug og «Tulla» Thams og bakkerekorden i Holmenkollen var 46 meter.

Informant: Terje Schou

NGOs kart fra 1884 med Ski stasjon og Smålandsbanens vestre og østre linje som ble ferdig i henholdsvis 1879 og 1882. Delestasjonen mellom de to linjene var opprinnelig planlagt ved Monsrud gård på vestsiden av jernbanesporene. For 110 år siden besto «stasjonsbyen» av syv hus på begge sider av Nordbyvegen. Et av dem var «Wergelands Minde» (se juli). Lenger vest gikk vegen forbi plassene Kapellhytta, Monsrudhytta og Finstadhytta (vis å vis Folkets Hus).

I 1902 ble Monsrud solgt til Forsvarsdepartementet som opprettet depot-

avdeling for AR 1 der og på deler av nabogården Nordre Finstad. Virksomheten ved Ski Magasinplass er i de senere år blitt trappet ned og overført til Østfold Regiment i Fredrikstad, og med tiden vil depotet på Ski bli ubemannet.

Hittil er det fra gården Monsrud skilt ut over 200 villatomter, og det blir kanskje flere i fremtiden. Hovedbygningen ble revet for ganske få år siden. Nederst på kartet er planovergangen ved Finstad, som vil forsvinne når arbeidene med NSBs nye dobbeltspor sydover blir ferdig.

Monsrudhytta

– nå Gamlevegen 21 – var opprinnelig en husmannsplass under gården Monsrud som lå utenfor høyre billedkant. Bildet er fra 1920, og hytta i forgrunnen ble for ca. 40 år siden utvidet og innebygget. Uthuset midt i bildet ble revet for å gi plass for dagens bolig i nr. 19. Kjempebjerkka midt på tunet ble ødelagt av lynnedslag for flere tiår siden.

Informant: Andreas Stensrud.

Salg over disk

Interiør fra landhandleriet til Hans M. Hansen i «Vanaheim» ca. 1932. Det har skjedd en enorm utvikling i detaljhandelen siden dette bildet ble tatt. Revolusjonen kom med de første butikkene som innførte selvekspedering.

Her står skaren av serviceklare ekspeditører – med innehaveren fremst til

høyre – rede til å oppfylle kundenes minste ønsker. De fleste varene ble veiet og pakket for hånd på stedet. Kunden hadde selv med spann til melk og eget glass til sirup.

Bildet er tatt av fotograf Nielsen.

Bilde nr.: 213-196:18

«*Vanaheim*»

Et sentralt hus i «bybildet» i nesten 100 år. Det ble oppført i 1890-årene for kjøpmann Hans Petter Bjørnstad. Senere drev Hans M. Hansen landhandleriet, mens Arne Ulmo var den siste kolonialkjøpmannen.

Bygningen har ellers huset Ski Apotek (1907–33), Frk. Agnes Andresens kafé og pensjonat og «Pålle» – restauranten til Levin-familien som nok de fleste husker. Bygningen ble revet i april 1982.

Ski skolestyrekontor/Veiledningstjenesten: Ski i gamle dager

«*Huset i skogen*»

Dette eiendommelige byggverk kunne en støte på i Sinnerudskogen mellom Ski og Kråkstad. Her residerte skredder Gulbrandsen i mellomkrigstiden. Huset var bygget opp av avlagte materialer, dører, kassebord etc.

Som menneske var Gulbrandsen meget original, men som skredder var han meget dyktig vitner gamle folk som har vært kunde hos ham. Han tok mål på kryss og tvers, men noterte aldri noe. Dressen satt perfekt på kunden!

Utsikten fra taket

Folk som «våget» seg ut i skogen for å se på huset, ble gjerne invitert opp på taket. Men da svaiet huset, så bare en fikk stå oppreist om gangen.

Flere informanter.

Bildene er tatt av Sigrun Karlsen ca. 1938.

Kaffestund på Mørk skole

Dette bildet fra 1941 er tatt utenfor Mørk skole på Skotbu.

Midt på bildet sitter lærer Asgeir Fosvold, til venstre hans svigerfar Peder Lobben og den unge damen var en god venninne av familien, Betty Kramer. Esther Lobben Fosvold og Asgeir Fosvold bodde på Mørk skole i en årrekke. Skolen var en 2 etasjers trebygning med undervisningsrom og lærerleilighet. Litt jord fulgte også med. Som lærerfrue hadde Esther Lobben Fosvold en del ubetalte plikter. Hver morgen fyrte hun opp i skolens ovner, og kom det tilreisende foredragsholdere til bygda, var lærerekteparet vertskap. Den eneste vaktmestertjenesten skolen leide, var renholdsarbeidet.

Asgeir Fosvold arbeidet ved Mørk skole i ca. 30 år. Skolen var 2-delt. Fosvold underviste de eldste klassetrinn, mens en kvinnelig lærer arbeidet

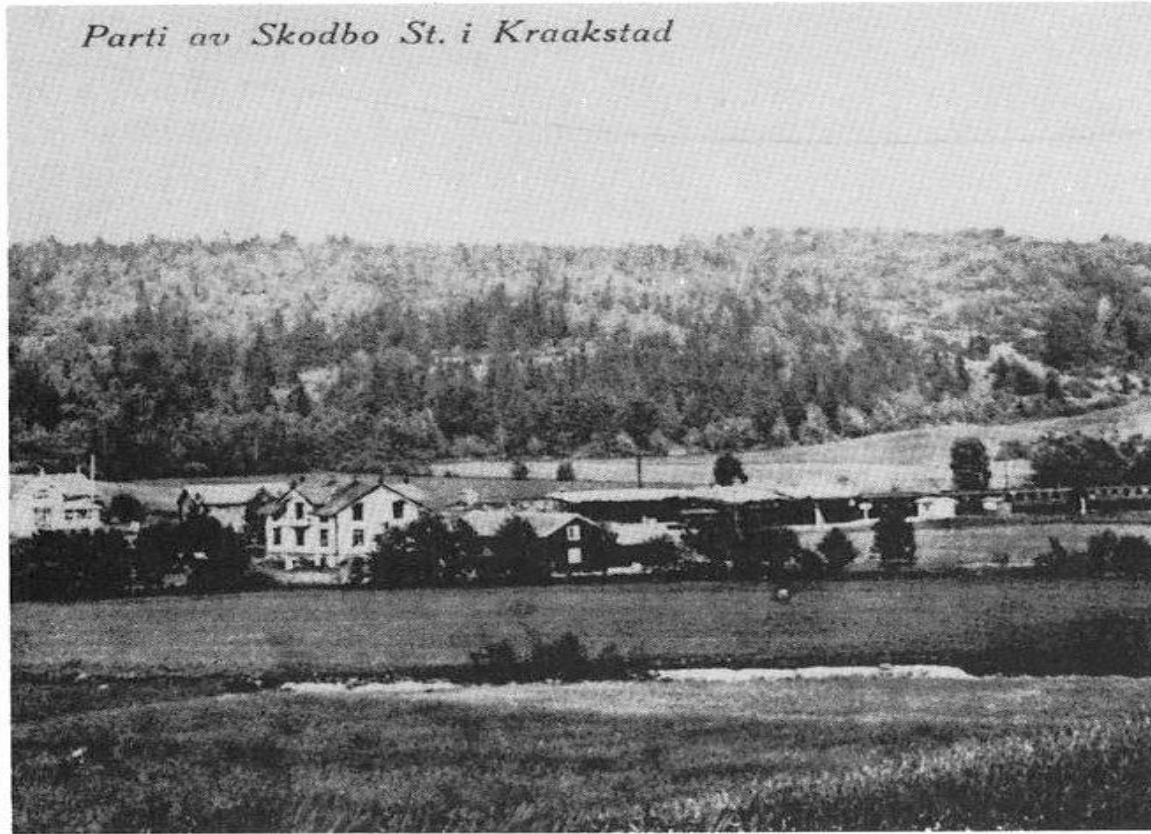
med de yngste elevene.

Fosvold måtte gi opp læreryrket da han var i 50-årene p.g.a. dårlig helse. Etter den tid arbeidet han med kontorsaker for skolen inntil han døde i 1965, 61 år gammel. Esther Lobben Fosvold var utdannet som pianolærer fra Musikk-konservatoriet i Oslo, og tok i alle år imot elever i pianospill. Undervisningen foregikk hjemme hos elevene eller på Ski Hotell, men da Fosvold-familien på 60-tallet bygget sin egen villa i Kråkstad, kunne hun ta imot elever her.

Informant: Esther Lobben Fosvold

Bilde nr.: 213-191:7

Parti av Skodbo St. i Kraakstad

Skotbu stasjon

Skotbu stasjon ligger i fine, fredelige omgivelser. Bildet er fra 1914, og på denne tiden gikk det 2 tog om dagen, morgen og kveld. Senere ble aktiviteten større. Til venstre på bildet ligger stedets landhandel, Fagernes. Stasjonsbygningen står fremdeles, men Skotbu stasjon er i dag et ubetjent stoppested på Østre Linje.

Skotbu postkontor holder til i stasjonsbygningen, og en barnepark har også vært drevet der. Denne ble imidlertid nedlagt i september 1993, da det ikke var tilstrekkelig tilgang på barn.

Informanter: Esther Lobben Fosvold og Kåre Aurmo.

Bilde nr.:213-191:3

Høyonn på Høibråten

Å få gress og høy i hus var langt mer mannskapskrevende enn i dagens landbruk. Særlig var det bruk for barna når vinterens fôr skulle berges i hus. De fikk trække sammen høyet på lasset eller ble utstyrt med høyrive for å rake sammen. Guttene ble ofte betrodd å kjøre hesten frem til låven. Det var mang en gutt og jente som i ferien ble sendt til slekt for å gjøre litt nytte for seg i en travel onn.

Til venstre tar mor Stina et overblikk over arbeidsstokken. Datteren Helga står til høyre, oppe på lasset gjenkjennes Ragnhild, en slektning, og barnebarnet Grete står foran. Bak på lasset stikker stokken ut som holder høyet på plass, og Bronen står klar.

*Informant: Hjørdis Johnsen
Bilde nr.: 213-164:22*

Far er hest

I 1948 på gården Myrvoll i Kråkstad var det stort familietreff på høstparten. Gårdens eier Emilie Karlsen fylte år, og hele slekta fra Ski og omegn møtte opp. Dette var en tradisjon i familien og ble regnet som et av årets høydepunkter.

På bildet går Einar Tharaldsen med sønnen Tom-Erik på riva. Einar Tharaldsen er gift med Emilie Karlsens barnebarn, Gudrun. Einar og Gudrun pleide å spasere fra Ski til Kråkstad med Tom-Erik i vogn, en to timers tur på grusete veier. Etter fødselsdagsselskapet pleide gjestene sammen å ta toget fra Ås til Ski. Det var en tur som ble husket for mye moro, sang og latter.

Gården Myrvoll kom i Emilie Karlsens eie fra 1918 og er fortsatt i samme families eie. Det er korn og poteter som dyrkes.

Lille Tom-Erik ble født 1. januar 1945 og var det årets første gutte-nyttårsbarn.

Informant: Gudrun Tharaldsen.

Bilde nr: 213-193:3.

Gjestebud hos Gunhild

Gunhild Schönberg bodde i «Wergelands Minde» i Nordbyvegen. Her pose-
rer hun i finstasen midt på bildet. I halsen har hun en kamé. Denne var gjer-
ne festet til et fløyelsbånd, populært kalt rynkeskjuler. Kanskje hun feirer
eller nettopp har feiret en stor dag siden bordet er fylt av så mye fine blom-
ster. Til høyre ser vi noen stikke opp av en såkalt jardiniere – en stor, åpen

blomsterskål. Denne var et arvegods fra det forrige århundre.

Hvem hennes gjester er, har vi ikke fått brakt på det rene. Men de er også
fint «dressed» opp for anledningen. Damen til venstre har festet en fichu på
kjolebrystet.

Bilde nr. 213-196:1

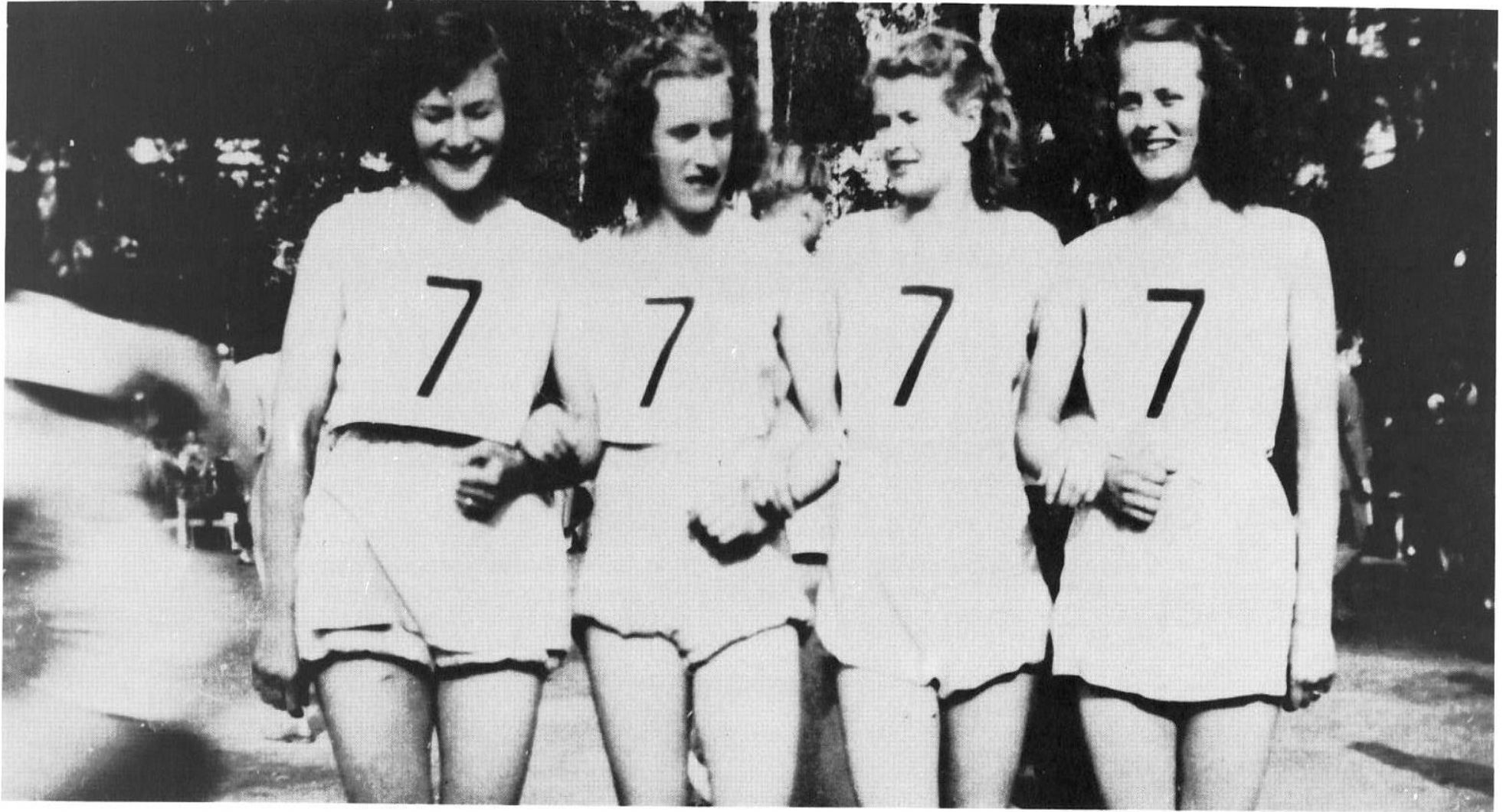
«Wergelands Minde»

Dette huset midt i bakken mellom jernbanebrua og Birkelund har historiens sus over seg. Det er synd at det forfalt litt etter litt og sto til nedfalls i siste halvdel av 80-tallet.

Kjernen av huset var nemlig «Hjerterum», det huset som Henrik Wergeland lot bygge i 1845 i Pilestredet 31. Det var i dette huset Wergeland døde natten til 12. juli samme året. Da hadde han bare bodd her i 2 1/2 måned.

Huset ble kjøpt av trelasthandler Marius Gundersen fra Asgjerrud i 1883 og bygget opp endel annerledes enn det var. Den nærmeste halvdel av første etasje hørte med til Wergelands hus. Her var det kjøkken, gang og stue ifølge et brev til faren. På den andre siden var det to kammer og et pikeværelse. Huset hadde fra først av en loftsetasje med et rom i hver gavl, og disse rommene hadde Wergeland tenkt å leie ut.

Ski skolestyrekontor / Veiledningstjenesten: Ski i gamle dager.

Stafettjentene

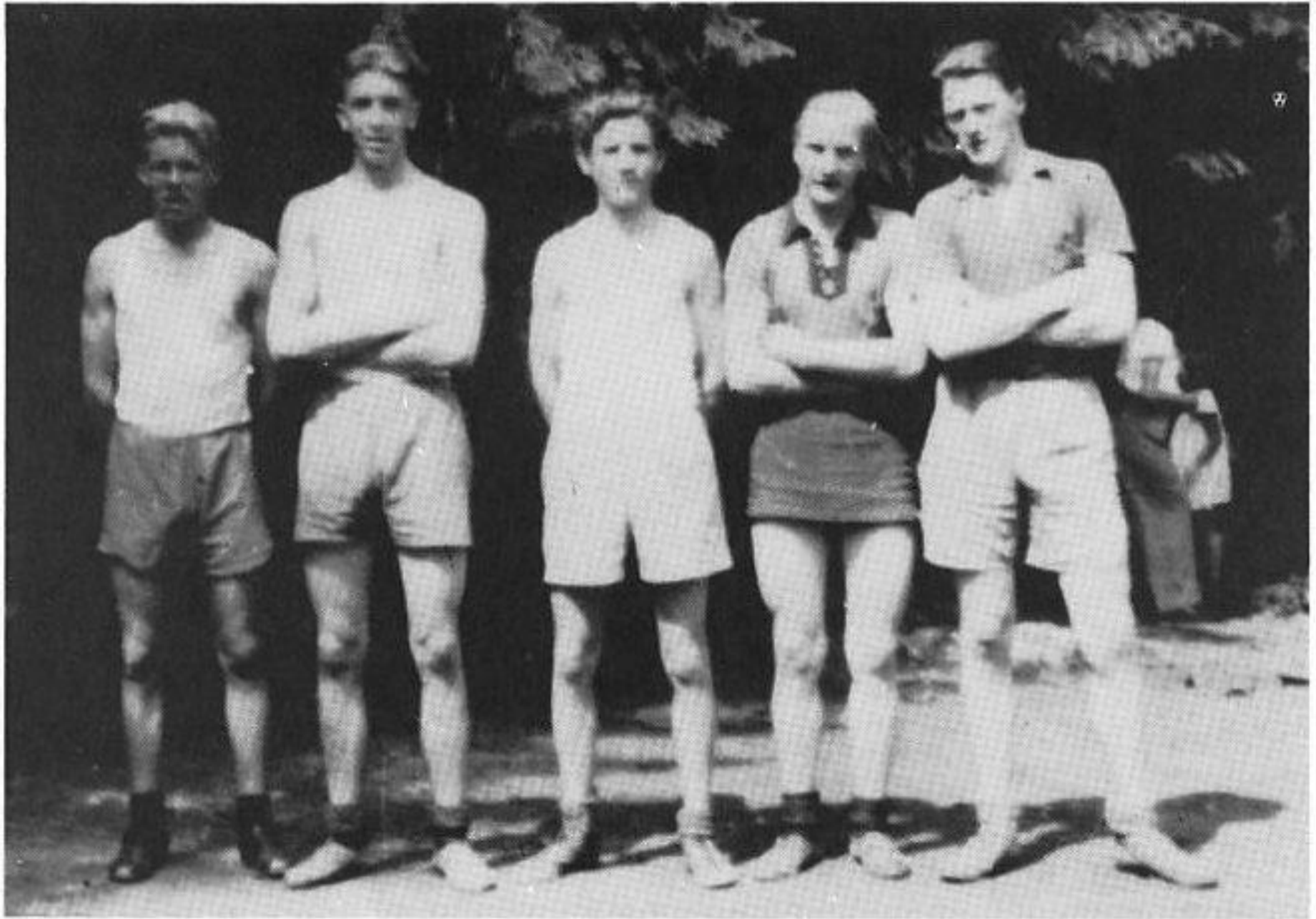
Året er 1947, og kretsturnstevnet for Akershus fylke avholdes på Eidsvoll. Stafettlaget fra Ski Idrettslag (damer) vant stafetten dette året og fortsatte siden å vinne denne idrettsgrenen en årrekke fremover.

Damene på bildet her deltok også på landsturnstevner og gymnastradaer som ble avholdt hvert 4. år. Premiene som laget vant, kan fortsatt beskues på klubbhuset i Idrettsparken.

Laget hadde en dyktig instruktise, Gudrun Wilhelmsen, egentlig fra Moss, bosatt i Oslo.

Bildet viser fra venstre: Siggen Sæther, Grethe Boger (Strand), Reidun Martinsen (Refsahl), Aud Brenna (Kopperud).

Informant: Aud Kopperud. Bilde nr: 213-188:22.

Gutteidretten

I 1930-årene var det stor idrettsaktivitet blant barn og unge på Ski. Det var særlig småguttene som var aktive, og helt fra 13-14 årsalderen organiserte de egne småklubber, satt selv i styret og arrangerte kamper og turneringer.

Hvert distrikt i Ski hadde sin egen lille klubb, og klubbene konkurrerte med hverandre. De vanligste aktivitetene var fotball og stafettløp.

På Ellingsrud holdt klubben Veberen til, Tempo i området rundt Idrettsplassen og Ørn hørte til ved Folkets Hus. Utstyret var hjemmelaget og svært enkelt. Klubbhus fantes ikke, så treningen foregikk utendørs, og aktivitetene var begrenset til sommeren.

Bildet viser stafetlaget til Ørn. De er fotografert før et løp mot Veberen. Det var også et lag fra Moss som deltok. Fra venstre: Odd Refsahl, Gunnar Svendsen, Einar Olausson, ? , Willy Hansen.

Informant: Einar Olausson.

Bilde nr.: 213-188:28.

På kjøkkenet

Fredrikke Østby, som her sitter ved siden av vedkomfyren fra Bærums Værk med katten på fanget, vokste opp på Lillestrøm. Hun besøkte ofte sin onkel, klokker Berg i Kråkstad. Slik traff hun Hans Østby på Østby. De giftet seg og fikk fire barn. Mannen døde ung, så hun ble tidlig sittende med

stort ansvar, men hun var driftig, og det gikk bra. Hun levde til hun var over 90 år.

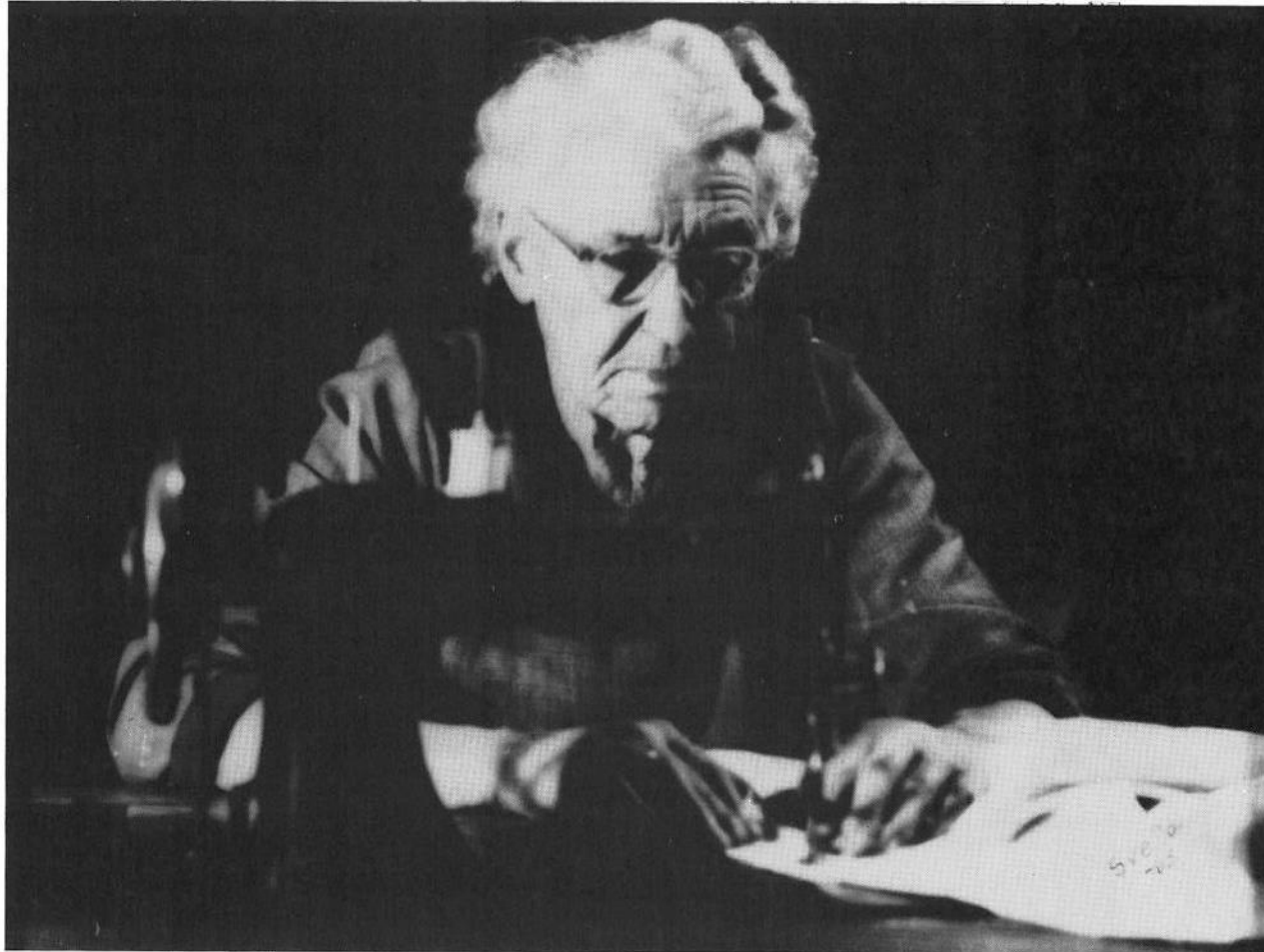
*Informant: Ingerid Østby.
Bilde nr.: 213-189:1*

Skuronn på Østby

Anders, yngste sønn til Fredrikke Østby, sitter på slåmaskinen sammen med en gårdsgutt. Fredrikke Østby hjelper til. I bakgrunnen ser vi det gamle hovedhuset som brant ned for noen år siden. Det er erstattet med et moderne våningshus.

*Informant: Ingerid Østby.
Bilde nr.: 213-189:3*

Ved symaskinen

Henriette Dammen, f.1895, hadde som så mange husmødre av hennes generasjon måttet lære seg å håndtere en symaskin. Til å begynne med hadde hun en med hånd sveiv, men i 1930 gikk hun til innkjøp av årets modell av Husqvarna tråmaskin. Etter flittig bruk gjennom alle år er den fortsatt i fullt brukbar stand.

I 30-årene tok fru Dammen imot søm for å bidra til familiens inntekt, hen-

nes mann var ansatt på jernbanen. Hun tok 5 kroner for en ny kjole, men utførte også lapping og omsyng av gamle plagg – særlig under krigen. Senere sydde hun mest for familien og bekjente. Bildet er tatt av et av hennes barnebarn i 1965.

Informant: Åse Hansen

Bilde nr.: 213-194:2

Venter på passasjerer

Denne staselige Forden – en T-modell fra 1923 eller 24 – var eid av Harald Høibraaten. Han var drosjesjåfør og fraktet sine kunder stort sett til og fra Ski stasjon.

Harald var født på Høibråten i Gjedsjø og kjøpte småbruket Trøitve (i Gjedsjø) i 1926. I tillegg til jordbruk og drosjekjøring drev han også som murer.

Informant: Hjørdis Johnsen

2. real på Ski kommunale høyere almenkskole, 1941

Klassen poserer i skolegården, foran det som i dag er ungdomsskolens bygning. Til tross for krigen gikk skolen sin gang. En periode rekvirerte riktignok tyskerne hovedinngangen, gymsalen og guttenes toaletter. I skolegården hadde de sitt feltkjøkken. Elevene måtte bruke vaktmesterens inngang, guttene overtok pikenes toaletter og lærerne delte sine med jentene.

Senere bygget tyskerne brakker på depotet på Monsrud, og skolen fikk tilbake sine lokaliteter. Det bør legges til at tyskerne oppførte seg meget korrekt den tiden de lånte deler av skolen.

På bildet ser vi fra venstre: Harry Sneis, Paul Meyer Hansen (Mjønner), Aase Rosendahl Jensen, Per Ødemark, Reidun Martinsen, Ragnar Underland, Karen Anna Simonsen, Karin Svendsen, Bjørg Michelsen, Inger-Else Pedersen, Gerd Stensby, Astrid Hvaal, Lektor Johanne-Marie Gjærløw, Eva Jahnsen, Bodil Klüver, Ingrid Sundby, Reidun Stensrud, Gerd Johansen, Karin Rustad, Odd Refsahl, Kjell Lien, Hans Sander.

Informant: Reidun Refsahl.

Bilde nr.: 213-188:17

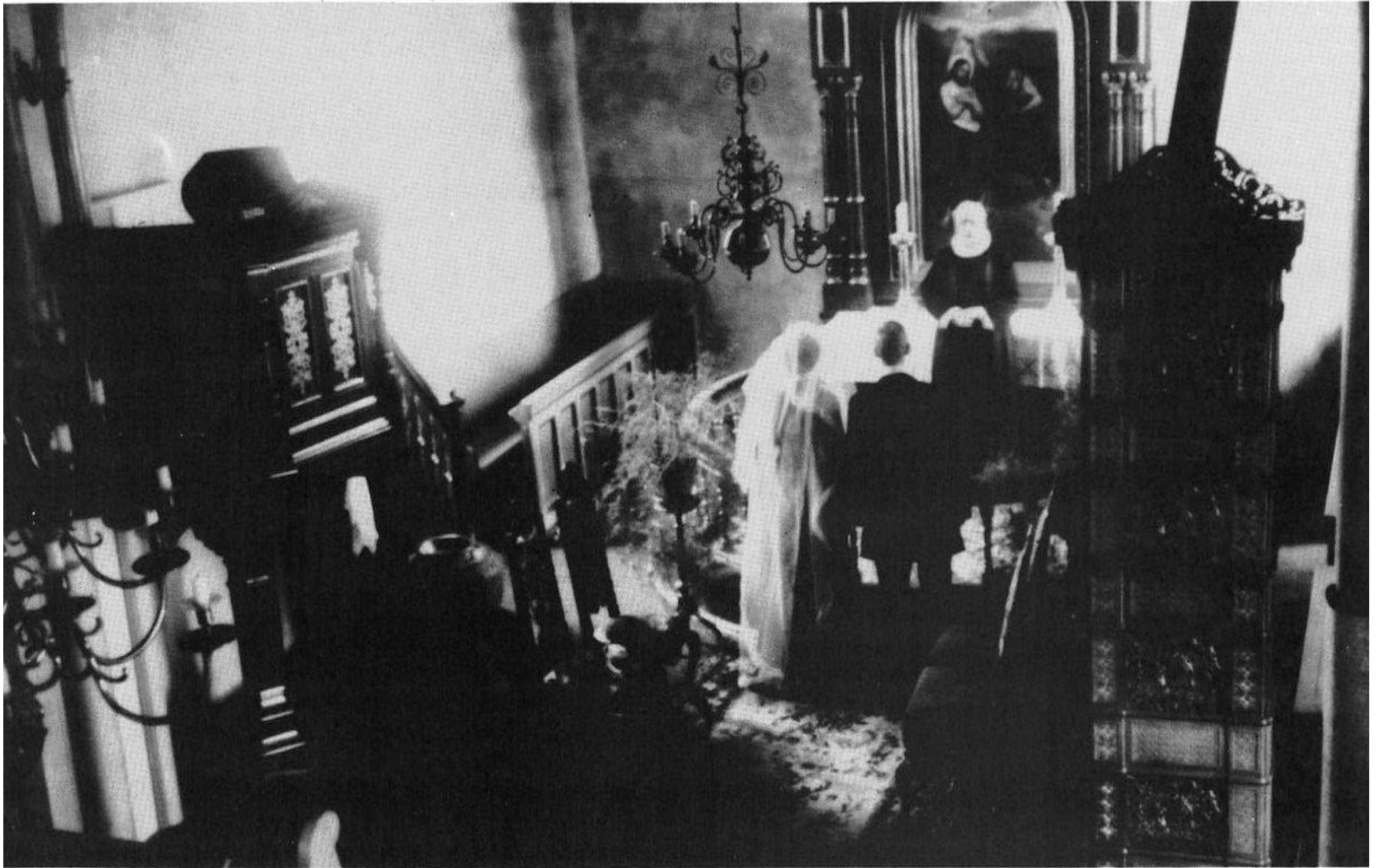
Holbergforestilling 1945

Russen 1945 fremførte «Den stundesløse» med premiére den 18/12-1944 på Folkets Hus. Forestillingen ble satt opp uten noen hjelp utenfra, elevene hadde selv hånd om alt. På bildet ser vi Aase Rosendahl Jensen (g. Grydeland) som tjenestepiken Pernille i dyp konsentrasjon. Hun spisser blyanter til sin arbeidsgiver Vielgeschreis mange «skrivekarle». Ettersom det var mange elever fra Drøbak i klassen, dro ensemblet på turné. Bildet er tatt i kinoen i Drøbak.

Aase Grydeland forteller at en mørk, kald kveld hun og flere andre fra ensemblet var på vei hjem på spark fra en øvelse, ble de stanset av en tysk patrulje. På sparken fraktet de en stor kuffert med alle kostymene. Tyskerne ble temmelig forvirret da de åpnet kufferten og dro fram det ene merkelige plagget etter det andre. Ungdommene var ikke særlig høye i hatten, men dro lettet hjem da patruljen lot dem gå.

Informant: Aase Grydeland.

Bilde nr.: 213-188:8

Vielse i Kråkstad kirke

Antonie Mørk vies til Oscar Nordby i 1915 av sogneprest J.W. Gedde Dahl. Antonie Mørks foreldre hadde kolonialforretning i Kråkstad sentrum, i det huset som ble revet nylig for å gi plass til et industribygg, som bl.a. huser postkontoret.

Oscar Nordby kom fra Kolstad gård i Bjerke krets. Fra 1918 til 1968 var Oscar Nordby klokker og lærer i Kråkstad. Familien bodde i klokkergården ved siden av skolens 1914-bygg. De hadde 45 mål dyrket mark, noen kyr og høns. Bl.a. aldersboligene i Kråkstad er bygget på det gamle klokkerjordet. Den digre etasjeovnen i kirken som dominerer bildet, ble ikke byttet ut før nærmere 1950.

Informant: Karen Nordby. Bilde nr.: 213-215:16

På kirkegården julaften

Det var skikk å sette opp kornbånd ved gravene, og Anna Mørk med døtrene Inger (til venstre) og Antonie (til høyre) er her fotografert på Kråkstad kirkegård en julaften rundt 1913. Bak dem står kirketjener Karl Aurud, og i bakgrunnen ser vi presteboligen i Kråkstad.

Karl Aurud var i alle år en forgrunnsfigur i arbeiderbevegelsen i Kråkstad. Han bodde på plassen Aurud som nå er kjøpt opp som tilleggsjord til Bråthe gård.

Informant: Karen Nordby.

Bilde nr.: 213-215:3

Bestilling av bilder

Nesten alle bildene i denne kalenderen er hentet fra fotoarkivet til Ski Historielag og forsynt med registreringsnummer. Hvis du har lyst på en egen kopi av et bilde, kan du henvende deg direkte til:

FORBUNDSMUSEET I AKERSHUS TLF. 63 81 40 20

Besøksadresse:	Postadresse:
Fotoavdelingen,	Postboks 168
Støperiveien 15,	2011 Strømmen
2010 Strømmen.	

Oppgi hele registreringsnummeret, ønsket størrelse på bildet, eget navn, adresse og telefonnummer.

PRISLISTE - KOPIER - UMONTERT - SVART/HVITT

13x18 cm.....kr. 60,-	30x40 cm.....kr. 170,-
18x24 cm.....kr. 85,-	40x15 cm.....kr. 245,-
24x30 cm.....kr. 120,-	50x60 cm.....kr. 350,-

Prisen fastsettes etter bildets største lengde, når originalbildet ikke har standard-mål. Utsnitt kan avtales. Større format etter avtale.
Oppklebing på kartong: 50% tillegg.
Bruntoning: 100% tillegg.

PRISLISTE KOPIER MONTERT I TRERAMME M/GLASS

13x18 cm.....kr. 110,-	30x40 cm.....kr. 350,-
18x24 cm.....kr. 175,-	40x15 cm.....kr. 500,-
24x30 cm.....kr. 250,-	Større kopier etter avtale

Rammene leveres i trehvitt eller brunt – husk å spesifisere!
Bestillingstid ca. 14 dager. Eventuell porto kommer i tillegg.

Registrering av bilder

Ski Historielag er alltid interessert i flere bilder fra alle kanter av kommunen. Vi vil gjerne komme hjem til deg og notere opplysninger om bildene dine, og låne med bildene for avfotografering.

Ta kontakt med oss, så blir vi enige om en dag det passer for deg med et besøk.

Hovedansvarlig for fotosamlingen: Ivar Sæthre, tlf. 64 87 30 71
Grethe Zahl, tlf. 64 87 57 56

Takk!

Vi takker alle som har hjulpet oss med bilder og opplysninger til årets kalender.

Takk også til alle som hjelper oss med å selge kalenderen.

De fleste bildene finnes i Ski Historielags fotoarkiv, og Forbundsmuseet har hjulpet oss med fotoarbeidet.

Østlandets Blad har trykket kalenderen for oss.

Anita Gervin Ivar Johnsen Aase Klohs
Kari Krosshavn Torger Nore